

HADIKITÜNTETÉSEK

Az 1920-as évek elejétől kialakuló önálló magyar kitüntetési rendszer az 1930-as évek végéig csak általános katonai érdemek jutalmazására szolgált, harctéri érdemek elismerését nem tette lehetővé. A területi revízióval kapcsolatos 1938. őszi és 1939. eleji hadiesemények nyomán azonban időszerűvé vált az úgynevezett hadikitüntetések életre hívása. Horthy Miklós döntése alapján 1938. november 4-től ismét adományozni lehetett a nagy múltú, rangos osztrák-magyar katonai érdemrendet, a Mária Terézia katonai-rendet, 1939 tavaszán pedig új hadikitüntetések alapítására került sor.

▲ **Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érem** vitéz nemes barankai Barankay József százados hagyatékából. A magyar királyi 1. honvéd rohamtüzérszázalag 1944. július 13-án a keleti hadszíntéren hősi halált halt parancsnoka posztumusz kapta meg a rangos elismerést. A Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érem kiérdemléséhez különösen kimagasló fegyvertényt kellett végrehajtani, így a mindössze 22 magyar és egy német katona részére odaítélt kitüntetésben többen már haláluk után részesültek.

A kormányzó 1939. április 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával hozzájárult, hogy a háború idején szerzett érdemek jutalmazásául a Magyar Érdemrend egyes fokozatait, a Magyar Koronás Nagy Aranyérem, a Magyar

Koronás Ezüst- és Bronzérem, a Magyar Arany-, Ezüst- és Bronz Érdemkereszt, valamint a Magyar Ezüst- és Bronz Érdemérem hadikitüntetéseként kerüljenek adományozásra.

Ettől kezdve a felsorolt – már korábban is létező – elismeréseket zöld-fehér szegélyes, vörös színű, úgynevezett „hadiszalag-

▲ A nyíregyházi huszárok 1941. augusztus 15-i, Mihajlovka melletti lovasrohama során hősi halált halt szalontai Kenéz Géza huszárszázados részére posztumusz adományozott **Magyar Érdemrend tisztikeresztje hadidíszítménnyel, kardokkal**.

gon”, illetve zöld zománcos babérágakkal, az úgynevezett „hadidíszítménnyel” ékesítve ítélték oda harctéri cselekedetekért, míg az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartással véghezvitt harcselekményekért vagy eredményes vezetésért a Magyar Érdemrend egyes fokozatait, a Magyar Koronás Nagy Aranyéremet, illetve a Magyar Koronás Ezüst- és Bronzéremet kardokkal díszítve lehetett kiérdemelni. A hadikitüntetések a rangsorban megelőzték az azonos fokozatú „békekitüntetések”.

1939 tavaszán Horthy Miklós a Magyar Királyi Honvédség (továbbá a csendőrség és más fegyveres testületek) legénységi állományú tagjainak „az ellenség előtt tanúsított személyes vitézsége vagy hősiesség önfeláldozása” elismerésére Magyar Vitézségi Éremet is alapított. A kormányzó mellképét ábrázoló Magyar Arany-, Nagy Ezüst-, Kis Ezüst- és Bronz Vitézségi Érmeket egyazon személy többször

▲ **A Magyar Érdemrend lovagkeresztje hadiszalagon, kardokkal** vitéz Németh Endre főhadnagy, a Magyar Királyi Honvéd Légierők felderítőosza hagyatékából. Németh Endre a „Mérfoldes csizma”, majd a „Gólya” távfelderítő században szolgált, többnyire megfigyelőként repült. A keleti hadszíntéren szovjet vadászok ellen elért nyolc igazolt légi győzelmével a második világháború legeredményesebb magyar felderítőosza volt. A kitüntetést 1944-ben kapta, ez alapján avatták az évben vitézzé.

is elnyerhette, amit a szalagon elhelyezett, az érem fokozatának megfelelő színű széles pánt jelzett. 1942 őszén a rendszer kiegészült a Magyar Királyi Honvédség és Csendőrség tisztjei számára „az ellenség előtt végrehajtott s

beigazoltan a férfias önfeláldozás és a személyes bátorság igen magas fokáról tanúskodó fegyvertények vagy cselekmények elismeréséül” adományozható, nagy presztízsű Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel.

Az érdemekért odaítélt hadikitüntetések mellett bizonyos emlékérmek viselésére is jogosulttá váltak a második világháborút megjárt katonák. Így a felvidéki, erdélyi és délvidéki bevonulásokban részt vevők az ezen alkalmakra kibocsátott Felvidéki, Erdélyi, illetve Délvidéki Emlékérmeket, a hadszíntéren különböző beosztásokban szolgálatot teljesítők pedig az 1941-ben alapított, hadjárati és sebessülési éremként egyaránt funkcionáló Tűzkereszt megfelelő fokozatait tűzhatték mellükre. Utóbbiak közül a hadműveletekben ténylegesen részt vevő katonák a kardokkal és koszorúval ékesített I. fokozatot, a hadműveleti területen felvonult, de a harcokban ténylegesen részt nem vevő személyek a koszorúval díszített II. fokozatot; míg a hátszországban mozgósítottak az ékítmények nélküli III. fokozatot viselhették.

A magyar hadikitüntetések adományozási gyakorlatának 1939–1945 között végig része volt a posztumusz odaítélés. A háború folyamán több mint tízezer hősi halott katonát tüntettek ki ilyen módon jelképesen.

▲ **Felvidéki, Erdélyi és Délvidéki Emlékérem**